

VALKEAKOSKEN KAUPUNKI **KIUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA**

Päiväkoti: _____

Ryhmä: _____

Päivitetty/päiväys: _____

Varhaiskasvatustilaki ja Valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet (2018) velvoittavat päiväkotia puuttumaan kiusaamiseen sekä laatimaan Kiusaamisen ehkäisy suunnitelman. Suunnitelmaan tulee kirjata, miten päiväkodissa ehkäistään kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää. Lisäksi tulee miettiä, miten niihin puututaan ja miten toimenpiteiden toteutumista seurataan. Suunnitelmassa tulee olla ohjeet kiusaamisen ehkäisyä varten ja henkilökunnan tulee niihin sitoutua.

Varhaiskasvatuksessa ei sallita kiusaamista, väkivaltaa eikä häirintää. Kiusaaminen tulee tunnistaa ja siihen tulee puuttua. Kiusaamista ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti. Keskeistä on tukea lasten vertaissuhteita ja yhteisön hyvinvointia. Henkilöstöllä on keskeinen rooli lasten sosiaalisten ja emotionaalisten taitojen harjoittelun ja kehittymisen tukemisessa.

Valkeakosken kaupungin varhaiskasvatuksessa on laadittu yhteinen Kiusaamisen ehkäisy suunnitelma -pohja, jota kaikki yksiköt voivat käyttää. Suunnitelman loppuosaan kukin varhaiskasvatustilayksikkö/ päiväkoti kirjaa omat ko. vuoden painopistealueensa sekä miten suunnitelmaa vuosittain seurataan ja arvioidaan.

Kiusaamisen ehkäisy suunnitelma

Kiusaamisen ehkäisy ja puuttumisen suunnitelma käsitellään yhdessä henkilökunnan kanssa toimintakauden alussa. Jokainen varhaiskasvatustilayksikkö/ryhmä tekee suunnitelmaan omat yksikkö-/ryhmäkohtaiset täydennykset.

Vanhemmille kerrotaan vasu-keskustelussa kiusaamisen ehkäisy suunnitelmasta. Ryhmät huolehtivat, että suunnitelma on vanhempien saatavilla ja käsittelevät tarvittaessa suunnitelmaa yhdessä vanhempien kanssa esimerkiksi vanhempainilloissa.

Mitä kiusaaminen on ja miten se huomataan

Kiusaaminen on sitä, että lapsi joutuu toistuvasti yhden tai useamman lapsen kielteisten tekojen kohteeksi.

Tarkkaavainen ja herkkävaistoinen henkilökunta huomaa kiusaamisen jo aikaisessa vaiheessa.

Yksittäiset teot eivät ole kiusaamista, mutta voivat johtaa siihen, että lapsi tuntee itsensä uhatuksi. Päiväkodin henkilökunnan on tärkeää suhtautua tähän vakavasti.

Kiusaamisen ennaltaehkäisy

- Opetamme lapsia tunnistamaan, mikä on kiusaamista ja mikä ei.
- Opetamme lapset ymmärtämään kiusaamisen seuraukset.
- Opetamme lapsille tunne- ja turvataitoja.
- Harjoitteleme myönteistä vuorovaikutusta vertaisryhmässä
- Opettelemme ryhmässä sensitiivisyyttä: lohdutetaan yhdessä toista
- Osallistamme vanhempia huomioimaan myös omaa käytöstään kotona
- Lisäämme positiivista palautetta ryhmässä
- Vahvistamme ryhmässä me-henkeä
- Kannustamme lasta päättämään oman kehon koskemattomuudesta.
- Opetamme lapsille hyviä käytöstapoja.
- Rohkaisemme lapsia kertomaan aikuisille ja tuemme heitä ristiriitatilanteissa.
- Olemme valppaana ja tietoinen siitä, mitä lapsiryhmässä tapahtuu.
- Puutumme ajoissa lasten riitoihin ja ristiriitatilanteisiin.
- Pidämme lapset jatkuvan valvonnan alla.
- Luomme päiväkodistamme turvallisen ympäristön.
- Huolehdimme, että henkilökunnalla on johdonmukaiset säännöt ohjatessaan lapsia.
- Työvälineinä käytämme muun muassa Tunne- ja turvataitokirjaa, Askeleittain-ohjelmia sekä satukirjoja.
- Henkilökuntaamme koulutetaan kiusaamisen tunnistamiseen ja ehkäisemiseen.

Kasvattaja rooli kiusaamisen ehkäisemisessä

- Lapsen itsetunnon vahvistaminen
- Lasta kannustetaan olemaan oma itsensä
- Lasta keuhetaan julkisesti

- Huomioidaan lapsen ikä- ja kehitystaso. Huomataan, mitä lapselta voi vaatia, vaaditaanko liikaa vai liian vähän
- Tavoitteiden asettaminen henkilökunnalle ja toiminnalle, ei lapselle

Kiusaamisen muotoja ja esimerkkejä

- **Verbaalinen**
esim. lapsi puhuu rumin sanoin tai ilkeästi, ärsyttää, juoruilee, kuiskuttelee
- **Fyysinen**
esim. toistuva lyöminen, potkiminen, töniminen, leikkien sotkeminen, vaatteiden repiminen
- **Sanallinen**
esim. lapsi matkii, vähättelee, sulkee jonkun pois leikistä, haukkuu toista, hännää, lällättelee, kommentoi ulkonäköä, kommentoi henkilökohtaisia ominaisuuksia, puhuu selän takana
- **Psyykinen**
esim. ilmeilee, elehtii, manipuloi, ilmeilee, uhkailee, suhtautuu välinpitämättömästi ja alistavasti, muuttaa leikin sääntöjä

Toiminta kiusaamistilanteissa:

1. Puuttuminen

Kiusaamistilanteeseen puuttuu ja dokumentoi se aikuinen, joka tilanteen havaitsee.

2. Selvittäminen

Selvitetään, mitä on tapahtunut, kuka-mitä-milloin. Tämä siksi, että kaikilla osallisilla voi olla eri näkemys tapahtuneesta.

Jokaista lasta puhutetaan erikseen.

Päiväkodin johtajalle ja oman yksikön konsultoivalle varhaiskasvatuksen erityisopettajalle kerrotaan tapahtuneesta.

Keskustellaan erikseen perheiden kanssa.

3. Ratkaisu

Esim. Kiusaajalle kerrotaan, mitä teko aiheuttaa muissa

Etsitään yhdessä ratkaisua

Vanhempainkeskustelut kirjataan ja vanhemmat allekirjoittavat sen tarvittaessa.

Kaikki asiakirjat säilytetään lapsen vasu-papereissa lukitussa kaapissa.

Sekä kiusaajan että kiusatun itsetuntoa pyritään vahvistamaan.

Tarvittaessa pyydetään apua asiantuntijoilta kuten kuraattorilta/psykologilta tai konsultoivalta varhaiskasvatuksen erityisopettajalta.
Sovitaan, miten tilanteen seuranta järjestetään (miten, milloin).
Varmistetaan, että osalliset ovat ymmärtäneet anteeksipyyntönsä merkityksen.

Varhaiskasvatusyksikössämme painotamme toimintakaudella _____ - _____ :

Ryhmässämme painotamme toimintakaudella _____ - _____ :

Seuranta ja arviointi yksikössä (miten ja milloin tehdään):
